

بیش از ۵۰ کشته در درگیری ارتش سودان و شبه‌نظامیان

آتش جنگ در جنوب نیل

جنگ قدرت بین ارتش سودان و یک نیروی شبه‌نظامی در این کشور آفریقایی موجب کشته‌شدن بیش از ۵۰ غیرنظامی شده است. به گفته گروهی از پزشکان سودانی، ده‌ها نفر از نیروهای امنیتی و نظامیان نیز در این درگیری‌ها کشته شده‌اند.

صفحه ۵

دوشنبه ۲۸ فروردین ۱۴۰۲ • ۲۶ رمضان ۱۴۴۴ • ۱۷ آوریل ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۵۳۲ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: بازداشت داوطلبان مجرم و متخلف تا بعد از انتخابات مجلس ممنوع شد، صدور حکم پرونده هواپیمای اوکراینی؛ متهم ردیف اول به ۱۳ سال حبس محکوم شد و **یادداشت‌هایی از مصطفی ایزدی**، بابک زمانی

سرمقاله

دولت بی چشم‌انداز و شهروندان معترض

حجت میرزایی

پرسش مهم و ناگزیر بخش بزرگی از ایرانیان امروز از دولت این است که چشم‌انداز آینده زندگی در ایران چیست؟ نخستین و مهم‌ترین مأموریت دولت‌ها معرفی چشم‌انداز بلندمدت و تصویری از آینده‌ای است که در یک کارناوال بزرگ مشارکت ملی برای کشور ترسیم شده و بر مبنای آن هم شریکان و همکاران فرامرزی و هم شهروندان تصمیمات کلیدی و مهم خود را انتخاب می‌کنند. به زبان دیگر گام اول دولت‌ها در سیاست‌گذاری اقتصادی و اجتماعی چه در سطوح ملی یا بخشی و منطقه‌ای، در تنظیم سیاست خارجی یا سیاست داخلی و رابطه دولت-ملت، دست‌یابی به یک چشم‌انداز روشن و معرفی افق‌های دور‌دست است. تحولات دنیای امروز پرشتاب، پیچیده، جهانی، چندبعدی و چندلایه‌اند. شتاب و پیچیدگی تحولات، برنامه‌های توسعه پنج‌ساله را بی‌اعتبار و ناکارآمد کرده است. ریسک‌های اقتصادی، مالی، عملیاتی و راهبردی معمولاً سیستمی و قابل برآورد هستند و بر پایه این برآورد کارگزاران در سطوح کلان و خرد رفتار خود را تنظیم می‌کنند؛ اما مسائل مهم و اساسی پیش‌روی آنان از جنس نااطمنانی، ابهام، پیچیدگی و نوساناتی است که جز با تدوین چشم‌اندازهای بلندمدت و معرفی چشم‌اندازی قابل تصور، امکان‌پذیر و در حد ممکن جذاب برای شهروندان و صاحبان کسب‌وکار است. یک جمله معروف در ضرورت برنامه‌ریزی بلندمدت بر مبنای چشم‌انداز این است که «هرچه شتاب خودروی شما بیشتر باشد، به نوزافکن‌های قدرتمندتری نیاز دارید». ازایبرو از ابتدای دهه ۱۹۸۰ در کشورهای پیشتاز صنعتی و در مقابل شوک‌ها و تحولاتی مانند بحران نفتی ۱۹۷۳ و بحران جهانی غذا، تدوین برنامه‌های بلندمدت و سازمان‌دهی‌هایی مانند آژانس جهانی انرژی، کلوب رم و… شکل گرفت. با همین ضرورت کشورهای متعددی مانند ژاپن، کره جنوبی، ایرلند، مکزیک، مالزی، شیلی، ترکیه و… چشم‌انداز بلندمدت خود در سال‌های ۲۰۰۰، ۲۰۱۰ یا ۲۰۲۰ را منتشر کردند. سند چشم‌انداز ۲۰ساله ایران در اقق ۱۴۰۴ نیز در سال ۸۴ با همین منط در دولت خاتمی تدوین و با توافقی بی‌سابقه در سطوح مختلف نظام تصمیم‌گیری تصویب و منتشر شد. در مبنای فلسفی آینده‌نگاری و تدوین چشم‌انداز گفته می‌شود «آینده علت وجودی حال است» و «آنچه امروز می‌کارید در آینده درو خواهید کرد». انتخاب‌های کلیدی و تصمیم‌های مهم شهروندان و صاحبان کسب‌وکار برای آینده برآمد از همین چشم‌انداز قابل فهم از آینده است. جهان امروز بیش از هر زمان دیگری کوچک و فضای گزینش‌های جهان‌منا و دوتکر است. ماندن یا رفتن شهروندان در یک کشور و چگونه ماندن و کجا رفتن همه محصولات همین چشم‌اندازهاست. چشم‌اندازها تصویر و تصویری است که دولت‌ها از آینده کشور خود در مقایسه با سایر کشورها دارند و رقابت بزرگ جهانی برای جذب سرمایه مالی و سرمایه خلاق در ترسیم چشم‌اندازی جذاب‌تر با نمایش‌های عملی دولت‌ها از توانایی ساخت آینده‌ای فریبنده‌تر خود را نشان می‌دهد. آینده‌نگاری و ترسیم چشم‌انداز پهلو به پهلو تخیل می‌زند و از جنس تصورات و تخیلاتی خلاق است که تلاشی ملی برای تحقق آن را برمی‌انگیزد؛ اما و هزار اما که سپردن کار چشم‌اندازسازی به برنامه‌ریزان و بوروکرات‌های سازمانی دولت همانند انتظار خلق یک شاهکار دلنواز هنری از هنرمندی مشهور به یک بنا یا کچکار ساختمانی است و هشدار که چشم‌اندازسازی بر مبنای تصورات و تخیل خلاق را نمی‌توان به کارکنان و نظرکردگان برگزیده و خودی‌های گذرکرده از فیلترهای تودرتو در نظام اداری سپرد که نتیجه آن برملاشدن‌های پرهزینه و جبران‌ناپذیر مانند ساخت مستعان یا

پیش‌بینی با اتصال به شبکه جهانی پاتون است. برای چشم‌اندازسازی باید چتری فراگیر به گستره یک ملت یا فراخوانی سراسری از میان همه شهروندان یا هر ویژگی شغلی و تحصیلی و باورها و جایگاه جغرافیایی داشت. شوربخانه چشم‌انداز ۱۴۰۴ شکست خورده و بی‌نتیجه به زمان افق خود نزدیک می‌شود؛ اما با گذشت نزدیک به دو سال از دولت سیزدهم هیچ چشم‌اندازی نه از ۲۰ سال آینده بلکه حتی از سال پایانی دولت در ۱۴۰۴ ارائه نشده و حتی از ارائه یک تصویر کوتاه‌مدت یک‌ساله از پایان سال ۱۴۰۲ نیز عاجز مانده است. بدیهی است که منظور من از چشم‌اندازسازی به‌هیچ‌وجه تکرار ملال‌آلود وروده‌های بی‌سررسید از اینکه «قطار پیشرفت شتابان در حال حرکت به سمت آینده است»، «آینده خوبی در پیش است» یا «وندهای نگران‌کننده کاهشی خواهند شد، باور شهروندان به اینکه هیچ آینده روشن و چشم‌انداز مطلوبی وجود ندارد را تقویت و عمیق‌تر خواهد کرد. شهروندان ایرانی نمی‌دانند که در سطح ملی در سال پایانی این دولت در چه جایگاهی از جهان یا منطقه و در چه مناسبات سیاسی و اقتصادی خواهند بود. ایرانیان حتی نمی‌دانند نه در ۲۰ سال بعد بلکه دو سال دیگر در سال پایانی دولت با رونق اقتصادی بهتر، فرصت‌های کسب‌وکار و اشتغال بیشتر، دارایی‌های ارزشمندتر، قدرت شهروندی و منزلت اجتماعی بیشتر، دولتی پاسخ‌گوتر و… رویه‌وی می‌شوند یا وضعیتی نگران‌کننده‌تر از امروز خواهند داشت؛ بلکه تصور عمومی تصویری دلبینانه و فراری‌دهنده است. بخش مهمی از اعتراضات اجتماعی؛ چه آنها که در خیابان یا شبکه‌های اجتماعی خود را نشان می‌دهند، چه آنها که با خروج سرمایه خلاق و تخصص و سرمایه مالی تجلی یافته و چه سرخوردگی و کوشه‌گیری و بی‌تفاوتی شهروندان (که به اعتراض سیاه شهرت یافته) نتیجه همین بی چشم‌اندازی است که ایرانیان هر روز خود را در مقایسه با شهروندانی در عربستان و ترکیه و قطر و امارات و حتی عراق بازنده و بی‌آینده می‌بینند.

معصومه معظمی: اگرچه کشور در شرایط اقتصادی نامطلوبی قرار دارد و مشکلات معیشتی، تورم و گرانی به سختی زندگی مردم به‌ویژه قشر محروم منجر شده است، اما آنچه بیش از هر عامل دیگری باعث نارضایتی مردم شده، ناکارآمدی مدیران ضعیف کابینه است.

البته به نظر می‌رسد دولت استیضاح وزرای کابینه‌اش را خط قرمز خود می‌داند و طبق آنچه نمایندگان از آن به‌عنوان توافق نانوشته با دولت نام می‌برند، هرگاه استیضاح وزیری جدی می‌شود دولت خودش دست به تغییر او می‌زند. اما این مسئله در قبال همه وزرای کابینه صق نمی‌کند و مثلاً وزیر صمت از حساب ویژه‌تری نزد رئیس جمهور برخوردار است، به همین دلیل برخی نمایندگان از او به‌عنوان «نور چشمی» یا «محبوب دل کابینه» یاد می‌کنند. تأیید این ادعا هم تغییر وزیر مستعفی کار بود. اصلاح بعدی هم در خصوص وزیر آموزش و پرورش رقم خورد و با بالاگرفتن انتقادات از نوری، این امر محقق شد. حتی با اوج گرفتن قیمت کالا‌های اساسی، مجلس قبل از اینکه وزیر مقرر را استیضاح کند، دولت دست به کار شد و وزیر جهاد کشاورزی را به جای وزیر صمت قربانی کرد تا بهانه را از دست مجلس‌ها بگیرد و به گفته جلال رشیدی‌کوچی از وزیر

یادداشت

تورم و سیاهچاله نقدینگی

آیا مهار تورم می‌تواند صنعت را نجات دهد؟

امیرحسام اسحاقی

استاد دانشگاه

سه‌م بخش صنعت حدود ۳۰ و معدن کمتر از یک درصد در تولید ناخالص داخلی کشور است. این بخش که طبق گزارش بانک مرکزی در سال ۱۴۰۰ در حدود ۵۱ درصد به خدمات و کمترین نرخ رشد، هیچ سهمی در روند رشد اقتصادی کشور نداشت و نرخ آن به عدد صفر درصد رسید. این در حالی است که فقط بخش معدن ایران با سهم هفت‌درصدی ذخایر کشف‌شده جهان و برخوردارِی از ۶۸ نوح ماده معدنی، در میان ۱۰ قدرت معدنی دنیا جای گرفته و یکی از کشورهای غنی از نظر ذخایر معدنی به شمار می‌آید. این ذخایر فقط مربوط به اکتشاف هفت درصد اقلیم ایران با متوسط عمق صد متر است. متوسط عمق گمانه‌های اکتشافی در جهان ۹۰۰ متر و سهم جهانی معدن از تولید ناخالص داخلی بیش از پنج درصد است. آمارها نشان می‌دهد در میان سه بخش اصلی اقتصاد یعنی صنعت، کشاورزی و خدمات، بیشترین سهم از بازار کار و تعداد شاغلان با حدود ۵۱ درصد به خدمات و بیشتر سهم از پنج درصد رشد پنج‌درصدی ارزش افزوده به بیش از هشت میلیون نفر رسید. مطابق اهداف کلان اقتصادی چشم‌انداز ۱۴۰۴، سهم ارزش افزوده بخش صنعت و معدن در تولید ناخالص داخلی باید به ترتیب به رقم ۳۷٫۴ و ۱۰٫۷ درصد برسد. سهم ارزش افزوده صنایع معدنی نزدیک شش درصد است. کارشناسان برآورد

گزارش تیتربک را در صفحه ۴ بخوانید

عکس: مهدی صالحی، آنا

محبوب خود محافظت کند. وزیری که یک بار مجلس موفق شده بود او را به استیضاح بکشاند، اما با لابی و حمایت دولت و برخی نمایندگان استیضاحش به نتیجه نرسید و با وعده‌هایی توخالی، فاطمی‌امین توانست با رای بالایی از تیغ استیضاح بجهد. باین‌حال، اکنون با محقق‌نشدن وعده‌های فاطمی‌امین و التهابات بازار و افزایش ۳۰ تا ۷۰درصدی قیمت خودرو، یک بار دیگر استیضاح وزیر صمت در مجلس کلید خورده است. استیضاحی که به گفته رشیدی‌کوچی، این بار همه تلاشش را به کار خواهد بست تا به نتیجه برسد. اگرچه در بحبوحه و کوران تغییرات هفته گذشته در مدیران ارشد اجرائی کشور که شامل جابه‌جایی در ریاست سازمان برنامه و بودجه، وزارت جهاد کشاورزی و مدیریت صندوق نوآوری و شکوفایی بود، شایعه برکناری وزیر صمت نیز شنیده شد، اما روز گذشته با مطرح‌شدن استیضاح فاطمی‌امین در مجلس، خود وزیر در پاسخ به سؤال خبرنگاری درباره برکناری‌اش، آن را شوخی دانست و گفت قرار شد «شوخی نکنید»! عبارتی که به خوبی نشان می‌دهد فاطمی‌امین از علاقه رئیس‌به خود اطلاع دارد و خیر تغییر و جابه‌جایی خود در دولت را شوخی‌ای بیش نمی‌داند. به همین دلیل با جدی‌شدن ماجرای استیضاح دوباره او در مجلس، دولت دست به کار جالبی زد و یک بار دیگر لایحه‌ای فوریت‌دار برای تشکیل سازمان بازگانی به مجلس فرستاد.

گزارش عکس را در صفحه ۲ بخوانید

صفحه ۲

فرمانده معظم کل قوا در دیدار فرماندهان و مسئولان ارشد نیروهای مسلح:

اگر عقلایی عمل شود، به شکست کشاندن محاسبات دشمن امکان‌پذیر است

♦ از مکر دشمن نباید غافل شد

♦ هر چه می‌توانید بر آمادگی‌های مختلف بیفزایید

جزئیات جلسه سه‌ساعته شورای شهر درباره تصمیم جنجالی شهرداری

شورا حرف آخر را می‌زند؟

افزایش کودک‌همسری در حالی در ایران رخ می‌دهد که محرک‌های ازدواج کودکان در حال تقویت است

ازدواج؛ به نام کودکان به کام خانواده

نگاهی به فیلم‌هایی که در عید فطر اکران می‌شوند

کمدی‌ها همچنان یکه‌تاز گیشه خواهند بود؟

مهدی طارمی مهره سیاسی دولت‌های ایران و عربستان؟

۹

یادداشت

ماراتن عزل و نصب‌ها در مدیریت بخش کشاورزی

عبدالحسین طوطیایی

پژوهشگر کشاورزی

بخش کشاورزی اگرچه همه تولید و مصرف‌کنندگان کشور را دربر می‌گیرد؛ اما به دلیل همبستگی کامل با علم و تجربه یکی از غیرسیاسی‌ترین عرصه‌های اقتصادی کشور به شمار می‌آید. به‌عنوان مثال انتخاب گونه‌های زراعی و باغی متناسب با هر اقلیم، پژوهش شیوه‌های علمی برای حداکثر بهره‌وری پایدار از منابع تولید، تدوین طرح جامع بلندمدت و قراردادن نقش روشن آن در اقتصاد ملی… اساسا با امر جناح‌بندی‌های سیاسی ارتباطی نداشته و صرفا مبتنی بر نظام نوین علمی و نیز مدیریتی توانمند است. مدیریتی که تنها با احراز شایستگی و پایبندی به منافع ملی باید انتخاب شود. اگر برای واردات حدود ۴۵ درصد محصولات غذایی کشور، به جایگاه حزبی و سیاسی تولیدکنندگان خارجی حساسیتی نداریم، چرا در انتخاب متولیان داخلی در هزارتوی گزینش‌های پیچیده ارزیابی و تأیید می‌شوند؟ گزینش‌هایی که باعث می‌شود در این پیچیدگی چه‌بسا عنصر اصلی «شایستگی» به حاشیه برود. دستاورد برنامه‌های بخش کشاورزی درعین‌حال کارکردی بلندمدت داشته و نتایج واقعی آن در کوتاه‌مدت و به‌ویژه برای مدیران غیرحرفه‌ای بالاسر ملموس نیست؛ بنابراین باید به مدبری با فرض شایستگی برای احراز برنامه‌های راهبردی این بخش اعتماد کرد و مجال داد و باید تحت تأثیر فوریت‌های بازار مصرف و ناشکیبایی جناح‌های ناهمسو مورد خدشه قرار نگردد؛ اما چهار جابه‌جایی وزیر جهاد کشاورزی در خلال چهار سال گذشته نشان از نبود درک و راهبرد درست در سیاست‌گذاری کلان داشته است؛ مدیریتی که همواره آماج تندبادهای سیاسی و جناحی قرار دارد. از طرفی و بنا به پیشینه، پیامد و تغییرات آمدن هر وزیر جدید عینا بر همه میزهای سطوح پایین‌تر اثر می‌گذارد. با مروری گذرا بر بولتن‌های خبری وزارت جهاد کشاورزی و به‌ویژه در این چهار سال درمی‌یابیم که اخبار عزل و نصب و مراسم تودیع و معارفه‌ها، سهم پررنگی از فعالیت‌های درون‌سازمانی متولی این‌بخش را به خود اختصاص داده است. پرسش این است که در چنین ساختار پرنوسان و ناپایداری چگونه امکان اجرای برنامه‌های مایهتا بلندمدت برای کشاورزی کشور وجود دارد؟ البته این حجم از عزل و نصب‌ها، جدای از موج تغییرات پس از آغاز هر دوره جدید مجلس و در پی سهم‌خواهی نمایندگان از بخش‌های اجرائی است. در این امواج تغییرات، حکایت انتصاب آقای ساداتی‌نژاد باز هم متمایز بود. در شرایطی که کمیسیون کشاورزی و محیط زیست مجلس فعلی از وجود نمایندگان خیره و با پیشینه علمی کشاورزی کم‌بهره و بیش از یک‌سوم اعضای آن دارای تحصیلات حوزوی و دور از تخصص لازم بودند، رئیس وقت این کمیسیون را هم بر سکوی وزارت نشاندند.

ادامه در صفحه ۵

ادامه در صفحه ۵